Κυριακάτικη Χρονιά 18/1/1987

Χ4.24

Ταινία «ΙΣΤΟΙ»

ΟΤΑΝ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΙΣΟΠΕΔΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΝΑΔΙΡ

Στο πρώτο δεκάλεπτο της ταινίας ο θεατής θα εξοργισθεί με την απροκάλυπτη διάθεση του σεναριογράφου να ρίξει στη Σοβιετική Ενωση την ευθύνη για την έκρηξη ενός πυρηνικού πολέμου. Μη βιαστείτε... Γιατί και σ' αυτή την περίπτωση λειτούργησε το γεγονός που λειτουργεί συνήθως στις περιπτώσεις αντιδραστικών καλλιτεχνών. Οτι το έργο τους, ανεξάρτητα από τις προθέσεις τους, γίνεται εξ αντικειμένου προοδευτικό. Εδώ η ταινία στην πορεία της περιγράφει με τόσο μελανά χρώματα τις συνέπειες μιας πυρηνικής έκρηξης, που τα πάντα υποτάσσονται στη φρίκη του πολέμου, κανείς δεν θυμάται πια, ούτε ποιός τον άρχισε, ούτε ποιά ήταν τα αίτια.

Η ΤΑΙΝΙΑ αρχίζει πολύ ρουτινιέρικα, στο Σιέφιλντ της Αγγλίας, όπου ένα νεαρό ζευγάρι ασχολείται με τα μικροπροβλήματά του, εγκυμοσύνη της κοπέλας, αρραβώνες, ψάξιμο για σπίτι, σχέδια για γάμο, για ταξίδι του μέλιτος κλπ. Σ' όλη αυτή τη διάρκεια, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, οι εφημερίδες, ασχολούνται στο φόντο με κάποια σύρραξη στο Ιράν, στην οποία επεμβαίνει δήθεν η Σοβιετική Ενωση. Κανείς δεν προσέχει τις ειδήσεις, μέχρι που το κακό φτάνει στο απροχώρητο, οι Ηνωμένες Πολιτείες επεμβαίνουν, η Βρεττανία υποστηρίζει και, τελικά, η πρώτη βόμβα πέφτει στο Σιέφιλντ, όπου βρίσκονται οι πυρηνικές βάσεις του ΝΑΤΟ. Απ' εδώ αρχίζει, ουσιαστικά, η ταινία. Ξαφνικά, τα πάντα αναποδογυρίζονται, η έκρηξη, οι πυρκαγιές, οι νεκροί, τα γκρεμισμένα σπίτια, οι πρώτες συνέπειες του κακού, ο πανικός, η έλλειψη τροφίμων, φαρμακευτικής και ιατρικής περίθαλψης, τα εκατομμύρια άταφοι νεκροί, οι επιδημίες, η ραδιενέργεια, η αλληλοεξόντωση των ανθρώπων. Η κοπέλα χάνει τον αγαπημένο της, γυρίζει χαμένη και μέσα από το βλέμμα της παρακολουθούμε τη βιβλική καταστροφή, γνωρίζει όλα τα στάδια της αθλιότητας, ο οργανισμός της καταφέρνει προσωρινά να επιβιώσει και γεννά μονάχη της ένα κοριτσάκι, καθυστερημένο διανοητικά από την επίδραση της ραδιενέργειας...

ΣΙΓΑ - σιγά και μεθοδικά, ο σκηνοθέτης παρακολουθεί την αναπόφευκτη οπισθοδρόμηση του ανθρώπινου γένους, που φτάνει μέχρι τον μεσαίωνα τόσο από πλευράς πληθυσμού όσο και από πλευράς συνθηκών ζωής, χωρίς τρόφιμα, χωρίς καύσιμα, χωρίς ενεργειακή δύναμη, μέσα στην παγωνιά της μετά την έκρηξη περιόδου, με τους ανθρώπους ημιάγρια όντα, γεμάτα καρκίνους και με σαλεμένο το μυαλό. Η ταινία φτάνει στο αποκορύφωμά της με την μικρή, δεκατριών χρόνων, έγγυο από κάτι αλήτες, να γεννά ένα παιδί τέρας.

ΟΠΩΣ είπα και στην αρχή, δεν είναι ούτε δίκαιο ούτε λογικό να ρίχνεται έστω και υποθετικά το φταίξιμο για την αρχή ενός πυρηνικού πολέμου στη Σοβιετική Ενωση, τη χώρα όπου ασταμάτητα καταβάλλει τις πιο σκληρές προσπάθειες για να κάνει τους ηγέτες της Δύσης να λογικευτούν. Ωστόσο,

ΕΛΛΗΣ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

έστω και με τις αντισοβιετικές της αιχμές, όποιος δει αυτή την ταινία θα παραμείνει με μια αποστροφή για τον πόλεμο και θα κατανοήσει την τόσο σοφή φράση του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ: «Η μαζί θα επιβιώσουμε ή μαζί θα καταστραφούμε». Γιατί τα αξιοθρήνητα εκείνα όντα που κυκλοφορούν μέσα στη ραδιενεργό σκόνη, ανάμεσα στα γκρεμισμένα σπίτια και στα πτώματα, δεν είναι πια ούτε Αγγλοι, ούτε Αμερικάνοι, ούτε Ρώσοι. Εχουν χάσει πια τα σύνορα τη σημασία τους. Είναι το ανθρώπινο είδος στις παραμονές της εξαφάνισής του.

ΓΙ' ΑΥΤΟ το λόγο, έμμεσα η ταινία είναι προοδευτική. Γιατί κρούει τον κώδωνα του κινδύνου σε όλους εκείνους που παρακολουθούν με τόση απάθεια τα γεγονότα. «Μα, αυτά γίνονται στην Απω Ανατολή», λέει κάπου ο νεαρός σ' ένα φίλο του, «εκεί δεν βρίσκεται το Ιράν; Δεν είναι κοντά μας, τί μας ενδιαφέρει, λοιπόν»; Κι όμως, μέσα σε διάστημα μιας βδομάδας όλα έρχονται τόσο απελπιστικά κοντά, μέσα στο ίδιο το σπίτι του, χωρίς προειδοποίηση, χωρίς χρονικά ή άλλα περιθώρια, χωρίς δικαιώματα του λαού, χωρίς διέξοδο για κανένα. Πλήρη ισοπέδωση των πάντων, πλήρης και θριαμβευτική επικράτηση του Ναδίρ.

ΕΙΝΑΙ καλά και μερικοί συμπατριώτες μας, που ασχολούνται με τόσο πάθος για τα καθημερινά, τα ασήμαντα, να δουν την ταινία... Μετά από το πρώτο στάδιο του πανικού έρχεται το άλλο στάδιο, της περίσκεψης. Κι εδώ είναι που διαλεκτικά η ταινία γίνεται, τελικά, αισιόδοξη. Γιατί, περιγράφοντας με τόσο ανάγλυφο τρόπο το χάος στο οποίο οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια ο πυρηνικός εξοπλισμός, υποδεικνύει και την ανάγκη να ξεσηκωθούν οι μάζες του λαού, όλων των εθνικοτήτων, για να σταματήσουν αυτή την τρέλλα.

ΜΙΑ παρόμοια ταινία κυκλοφόρησε πριν από λίγο καιρό, με τον τίτλο «Η επαύριον». Κι εκεί, φυσικά, η πυρηνική βόμβα έπεσε από τη Σοβιετική Ενωση, μια και οι παραγωγοί της ταινίας ήταν Αμερικάνοι κι εκεί καταστράφηκε μια πόλη της Αμερικής. Ωστόσο, η επίδραση της ταινίας ήταν τόσο μεγάλη στους λαούς των δυτικών χωρών που έφερε σε δύσκολη θέση την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών με τα μεγαλεπήβολα σχέδιά της, του «πολέμου των άστρων». Γιατί, όπως λέει και η παροιμία, «καθαρός ουρανός αστραπές δεν φοβάται». Η Σοβιετική Ενωση δήλωσε ότι ποτέ της δεν θ' αρχίσει πρώτη τον πυρηνικό πόλεμο, ποτέ της δεν θα ρίξει πρώτη πυρηνική βόμβα και κάλεσε και τις Ηνωμένες Πολιτείες να δηλώσουν το ίδιο. Μέχρι τώρα, όμως, καμιά τέτια δήλωσε δεν έγινε.

ΠΙΣΤΕΥΟΥΜΕ ότι και η ταινία «Ιστοί» θα λειτουργήσει σαν μπούμεραγκ ενάντια σ' αυτούς που προωθούν τη μαζική καταστροφή του πλανήτη μας από μια ηλίθια φιλοδοξία να επιβληθούν οικονομικά και στρατιωτικά.

Η ΤΑΙΝΙΑ κυκλοφορεί σε βιντεοκασέτες, με τον αγγλικό τίτλο **"Threads"**.